

အပိကပိက

၇၃၈။ ပဉ္စမေက-ပဉ္စမိ

**AWIG-AWIG
DESA PAKRAMAN
SAWAN**

រូបភាព ១៖ ការកាត់បន្ថយការបាត់បង់
ការបាត់បង់ការបាត់បង់-ការបាត់បង់ការបាត់បង់

3005

DESA SLANGAN, KECAMATAN GIANYAR
KABUPATEN GIANYAR
PROVINSI BALI
2006

PIDAGING

MAKA BANTANG AWIG-AWIG DESA PAKRAMAN EHA

MURDHA CITTHA		1
PRATHAMAS SARGAH	: ARAN LAN WEWIDANGAN DESA.....	2
DWITYAS SARGAH	: PATITIS LAN PAMIKUKUH.....	3
TRITYAS SARGAH	: SUKERTA TATA PAKRAMAN	4
	Palet 1 Indik Krama	4
	Palet 2 Indik Prajuru Désa	7
	Palet 3 Indik Kulkul	9
	Palet 4 Indik Paruman	10
	Palet 5 Indik Druwén Désa	11
	Palet 6 Indik Bhaya	13
	Palet 7 Indik Panyanggan Banjar	15
CATHURTAS SARGAH	: SUKERTA TATA AGAMA	16
	Palet 1 Indik Déwa Yadnya	16
	Palet 2 Indik Resi Yadnya	20
	Palet 3 Indik Pitra Yadnya	20
	Palet 4 Indik Manusa Yadnya	25
	Palet 5 Indik Bhuta Yadnya	26
PANCHAMAS SARGAH	: SUKERTA TATA PAWONGAN	28
	Palet 1 Indik Pawiwahan	28
	Palet 2 Indik Nyapihan	30
	Palet 3 Indik Sentana	31
	Palet 4 Indik Warisan	33
SASTAS SARGAH	: SUKERTA TATA PALEMAHAN	36
	Palet 1 Indik Karang, Tegal lan Carik	36
	Palet 2 Indik Pepayonan	47
	Palet 3 Indik Wewangunan	48
	Palet 4 Indik Wewalungan	38
SAPTAMAS SARGAH	: WICARA LAN PAMIDANDA	40
	Palet 1 Indik Wicara	40
	Palet 2 Indik Pamidanda	40
ASTAMAS SARGAH	: NGUWAH NGUWUHIN AWIG-AWIG	42
NAVAMAS SARGAH	: S A M A P T A	43

MURDDHA CITTA

Om Swastyastu, Om Awighnamastu Nama Siddham,

Malarapan panghyangning Ida Sang Hyang Widhi Washa, asung kerta nugraha ngawéntenang kahuripan sekala niskala ring Bhuana Agung lan Bhuana Alit. Manut dresta, désané wantah pawakan pasayuban krama désa rawuhing kulawarga pawongannia. Désané kamanggehang Bhuana Agung, pawongannia sowang-sowang pinaka Bhuwana Alit.

Sotaning Bhuana Agung, désané wantah pawakan bhawa maurip, jangkep saha Tri Hita Karanannia, luwiré:

- ha. Parhyangan, sahananing kahyangan panyiwian désa genah ngarcana Ida Hyang Parama Wisésa maka jiwa désané,
- na. Pawongan, krama saha warga désa maka sami pawakan bhayu – pramana (Tri Kaya) mawinan désané sida molah maprewreti,
- ca. Palemahan, tanah kekuwuban désa, sinanggeh stula sariraning désané.

Adung patemon bhuana kalih, malarapan shanta jagadhita, sinanggeh murdhaning prayojana pangriptaning Awig-awig Désa Pakraman ring Sabha Krama Désa Pakraman **Sawan**.

Pamutus Sabha inucap pinaka sepat siku-siku pamatut, wastu prasida prayojanan mami kabéh prasama anghidep muwah amagehaken kadi linging Awig-awig iki.

PRATHAMAS SARGAH

ARAN LAN WEWIDANGAN DESA

Pawos 1

- (1) Désa Pakraman puniki mawasta Désa Pakraman Sawan
- (2) Jebar kekuwub wewidangannia mawates nyatur:
 - ha. Sisih Wétan (Kangin) : Mawates Tukad Lutung
 - na. Sisih Kulon (Kauh) : Désa Pakraman Sawa Gunung,
 - ca. Sisih Lor (Kalér) : Désa Pakraman Pétak Jeruk,
 - ra. Sisih Kidul (Kelod) : Désa Pakraman Lokaserana.
- (3) Désa Pakraman puniki kawangun antuk karang ayahan désa miwakarang gunakaya, kadadosang abanjar inggih punika wantah tunggil Banjar Sawan.

DWITYA SARGAH
PATITIS LAN PAMIKUKUH

Pawos 2

Désa Pakraman Sawan ngamanggehang pamikukuh minakadi:

- ha. Pancasila;
- na. Undang Undang Dasar 1945; pamekas pasal 18
- ca. Peraturan Pemerintah
- ra. Tri Hita Karana manut sadacara Agama Hindu.

Pawos 3

Luwir patitis Désa Pakraman Sawan:

- ha. Ngukuhang lan ngrajegang Sang Hyang Agama;
- na. Nginggilang tata prawretiné maagama Hindu;
- ca. Ngrajegang kasukertan Désa saha pawongannia sakala lan niskala.

TRITYA SARGAH
SUKERTA TATA PAKRAMAN

Palet 1

Indik Krama

Pawos 4

- (1) Sané kabawos Krama Désa inggih punika kulawarga sané maagama Hindu saha ngamong karang, jenek mapaumahan ring sawidangan Désa Pakraman Sawan.
- (2) Sajaba punika sinanggeh tamiu
- (3) Indik tamiu punika, manut pararem.

Pawos 5

Krama Désa wénten 5 (limang) pawos luwiré:

- ha. Krama ngarep, kulawarga sané ngamong karang lan catu utawi carik
- na. Krama nyibak, kulawarga sané ngamong karang kēmawon,
- ca. Krama pangempian/pngelē, kulawarga sané nēnten ngamong karang miwah carik,
- ra. Krama balu, krama sané katinggal séda olih lanang utawi istrinnyané utawi sangkaning nyapihan;

Krama balu inucap kabinayang dados:

1. Balu makrambéan inggih punika balu sané maduwé sentana dérèng marabian utawi dérèng antes ngayah,
 2. Balu ngalisting inggih punika balu sané tanpa sentana,
- ka. Krama tapukan, kulawarga manut aksara 'ha' utawi 'na' ring ajeng sakéwanten durung antes ngayah utawi salami kanton masekolah malarapan ilikita pastika saking sekolahnia utawi manut pararem,

Pawos 6

Ngawit dados Krama Désa:

- ha. Sangkaning ngamong karang; jenek mapaumahan utawi manut pararem,
- na. Mawiwit pawiwahan.

Pawos 7

Panamaya tedun makrama dēsa :

- ha. Nyabran piodalan ring Pura Puseh (Anggara Kasih wuku Prangbakat) saha majalaran antuk paigum sadērēngnyanē marep ring krama sanē jagi tedun ngayah,
- na. Jenek mapaumahan manut pararem.

Pawos 8

Sahanan krama dēsa keni tetegenan luwiré:

- ha. Ayah ngarep, mapiteges pepeson miwah ayahan mamungkul;
- na. Ayah nyibak; mapiteges ayahan mamungkul, pepeson asibak saking krama ngarep,
- ca. Ayah pangelē, mapiteges ayahan mamungkul; papeson apempatan, (wantah ring Pura Puse
- ra.
 - 1) Ayah balu marep, ayahannia manut kahanan balu inucap, urunannia mamungkul
 - 2) Balu pangempian, ayahannia manut kahanan balu inucap, urunannia saparo
- ka. Ayah tapukan, kaluputang ayah-ayahan ngantos mayusa 17 (pitulas) warsa. Yaning kantun masekolah, taler kaluputang ayah-ayahan, malarapan ilikita pastika saking sekolahnia,
- da. Pradé rikalaning ngayah wénten sinalih tunggil krama matilar tanpa sadok sadéréng puput karya, wenang krama inucap keni pamidanda manut pararem, tanjek laler kawastanin.

Pawos 9

Swadharman krama, tiyosan ring tetegenan, luwiré:

- ha. Tinut saturut ring sadaging Awig-awig, pararem lan paswaran dēsa;
- na. Tan maren ngutsahayang mangda dēsane mrasidayang nyujur manut patitis;
- ca. Tinut saturut ring Guru Wisésa.

Pawos 10

Swadharman tamiu: manut pararem

Pawos 11

Ulih-ulihan krama:

- ha. Polih pasayuban sakala niskala tur kabawosin saha katiwakin pamutus sahanan wicarannia;
- na. Nyarengin paruman tur wenang sareng mastikayang pamutus;
- ca. Kadadosang madeg prajuru, manut pararem.

Pawos 12

Krama désa pakraman kadadosang:

- ha. Mapuankid utawi tan dedun:
 - 1) Rikala mayadnya, matepetin rarē, sungkan, ngamargiang tugas Negara wiadin sanē tiyosan manut pararem
 - 2) Kéngin témpo wantah apisan, sajawaning wénten wak-wakan saking prajuru désa,
- na. Nyada, mapiteges ngamademang ayah risampun mayusa 65 (nem dasa lima) warsa tursang nyada tan dados nyuksukin. Sang nyada mangda digelis (sajeroning awarsa) sampun nyantenang panyeledihi;
- ca. Nyadé utawi nyuksukin, sané kawenangang risampun manggeh deha-truna mayusa 17 warsa utawi sampun marabian tur mrasidayang nganutin krama;
- ra. Nutug ayah antuk artha brana manut pararem.

Pawos 13

Wusan dados krama désa luwiré:

- ha. Sangkaning:
 - 1) Pinunas ngraga, menawi késah ka dura désa utawi nglangkungin segara,
 - 2) Kanorayang, duwaning sampun tan prasida ngeséhin solah maprewerti, setata nguwig pamargin Awig-awig, mandung pratima
 - 3) Wusan makrama désa mapiteges taler wusan makrama banjar utawi wusan makrama banjar mapiteges wusan makrama désa, mangda sampunang sinanggeh empak ngelanting.

- na. Sang wusan makrama:
- 1) Patut ngaturang karang ayahan ka désa pradé karang punika karang désa,
 - 2) Tan polih pah-pahan saking padruwéan désa utawi banjar,
 - 3) Tan polih pasayuban sajeroning ala-ayu.
 - 4) Sang wusan makrama désa/banjar, pradé mawali malih patut nahur saurah-arih tetegenan krama manut pararem.
- ca. Sang wusan sangkaning kanorayang, pradé mawali malih patut:
- 1) Muntasang saluwir pamidanda utawi tetegenan sané ngranayang kanorayang,
 - 2) Nunas geng pangampura ring paruman désa maduluran panyangaskara panyasap kaiwangan duwaning nguwak pasubaya pecak
 - 3) Ngaturang pacaruan panca sata ring sajabag pura sané kaamong

Palet 2

Indik Prajuru Désa

Pawos 14

- (1) Désa Pakraman Sawan kaënter olih Bendésa Désa Pakraman Sawan
- (2) Banjar kaënter olih Klian Banjar:
- (3) Bendésa lan Kelihan Banjar patut:

ha. Mawiwit saking krama ngarep/wed kjangkepin antuk:

- 1) Uning ring aksara Latin utawi Bali,
- 2) Uning ring tata titining mawadésa,
- 3) Uning ring pariindik Agama lan adat,
- 4) Lascarya ngayah tur madruwé parilaksana sané rahayu.
- 5) Nènten cédangga

na. Kaadegang malarapan antuk kacatri olih parumannia sowang-sowang nyabran 5 (limang) warsa, sajawaning wènten pariindik tiyos tur dados kacatri malih.

ca. Maduluran pawintenan ring Pura Balé Agung.

Pawos 15

- (1) Bendésa kasangga olih:
 - ha. Patajuh utawi Pangliman pinaka wakilnia,
 - na. Panyarikan pinaka juru surat;
 - ca. Patengan utawi Juru Raksa pinaka pangemong druwen désa;
 - ra. Kasinoman pinaka juru arah.
- (2) Kasinoman akéhnia manut kawigunan saha magilir nyabran asasih
- (3) Sajeroning ngénterang kasukerthan niskala, Bendésa patut mingsinggihang Pamangku Kahyangan Désa utawi Sang Maraga Sulinggih;

Pawos 16

- (1) Swadharmaning Bendésa Désa Pakraman luwire:
 - ha. Ngénterang pamargin sadaging Awig-awig miwah pararem désa;
 - na. Nuntun tur ngénterang krama rawuhing warga désa sami ngupadi manut patitis;
 - ca. Mawosin kalih niwakang pamutus marep ring wicara warga désané;
 - ra. Maka duta désa matemuang bawos ring sapa sira ugi.
- (2) Pradé Prajuru iwang palaksana, keni pamidanda nikel ring kaiwangon sowang sowang krama tur dados kararyanang manut pararem.

Pawos 17

- (1) Patias utawi ulih-ulihan Prajuru Désa luwire:
 - ha. Luput rerampén lan pepeson,
 - na. Polih tanding tengah ;
 - ca. Polih beras nyabran piodalan ring Pura Puseh (Anggara Kasih Prangbakat)
 - ra. Patias tiyosan manut paraem.

Pawos 15

- (1) Bendésa kasangga olih:
 - ha. Patajuh utawi Pangliman pinaka wakilnia,
 - na. Panyarikan pinaka juru surat;
 - ca. Patengan utawi Juru Raksa pinaka pangemong druwen désa;
 - ra. Kasinoman pinaka juru arah.
- (2) Kasinoman akéhnia manut kawigunan saha magilir nyabran asasih
- (3) Sajeroning ngénterang kasukerthan niskala, Bendésa patut mingsinggihang Pamangku Kahyangan Désa utawi Sang Maraga Sulinggih;

Pawos 16

- (1) Swadharmaning Bendésa Désa Pakraman luwire:
 - ha. Ngénterang pamargin sadaging Awig-awig miwah pararem désa;
 - na. Nuntun tur ngénterang krama rawuhing warga désa sami ngupadi manut patitis;
 - ca. Mawosin kalih niwakang pamutus marep ring wicara warga désané;
 - ra. Maka duta désa matemuang bawos ring sapa sira ugi
- (2) Pradé Prajuru iwang palaksana, keni pamidanda nikel ring kaiwangan sowang sowang krama tur dados karayanang manut pararem

Pawos 17

- (1) Patias utawi ulih-ulihan Prajuru Désa luwire:
 - ha. Luput rerampén lan pepeson.
 - na. Polih tanding tengah :
 - ca. Polih beras nyabran piodalan ring Pura Puseh (Anggara Kasih Prangbakat)
 - ra. Patias tryosan manut paraem.

Pawos 18

- (1) Prajuru Désa kagentosin riantukan;
ha. Sēda;
na. Kanorayang duwaning iwang pamargi utawi nilar sesana;
ca. Wit saking pakahyun rahayu utawi pinunas ngaraga;
- (2) Nganorayang utawi ngentosin Prajuru /Dulu-dulu patut sajeroning paruman tur kaingkupin olih krama désa.

Palet 3

Indik Kulkul

Pawos 19

- (1) Kulkul ring désa luwiré:
ha. Kulkul ring Kahyangan,
na. Kulkul banjar,
ca. Kulkul subak
ra. Kulkul sekaa-sekaa.
- (2) Tabuh tetepakan kulkul ring désa luwiré:
ha. Nungtit/silih asih tengeran wēnten yadnya/upacara,
na. kalih tulus lambat, tengeran tedun ngayah
ca. bulus, tengeran wēnten bhaya,
- (3) Tabuh tetepakan kulkul ring banjar:
ha. Bulus:
1) atulud bulus, tengeran geni bhaya,
2) 2 tulus bulus, tengeran kapandungan (artha bhaya)
3) 3 tulus bulus, tengeran jiwa bhaya
4) tigang klentungan bulus panjang, tengeran lindu, ēr lan pawana
bhaya
na. Lambat:
1) 2 tulus lambat, tengeran tedun ngayah utawi wēnten pakaryan,
2) nungtit silih asih, tengeran surya grha, bulan kapangan,
3) atuludan lambat, tengeran kalayu sekaran

ca. Klentungan:

- 1) 3 klentungan tengeran rarê embas,
- 2) 9 klentungan ngempang panjang, tengeran ngawangdêang karya

Pawos 20

- (1) Kulkul désautawi banjar tan wenang katepak yaning tan sangkaning pituduh prajuru désa/banjar sejawaning tengeran pancabhaya;
- (2) Sang nepak tan sangkaning pituduh, patut digelis atur supéksa ring prajuru maka buatan panepaké. Yan tan sapunika, wenang sang mamurug kadanda manut pararem;
- (3) Kulkul sekaa-sekaa samaliha kulkul pondokan tan kalugra nyawerin (matehin) sukat utawi tengeran kulkul désa/banjar sajawaning tengeran bhaya. Pradé mamurug, taler kadanda manut pararem.

Palet 4

Indik Paruman

Pawos 21

- (1) Paruman utawi sangkepan ring Désa Pakraman Sawan wénten:

ha. Paruman désa/banjar kawéntenang:

- 1) Nyabran nem sasih maka cihna tanpa arah-arah, duwaning sampun tetep panamaya manut pararem bebanjaran nemonin rahina:
 - Banjar nemonin Tumpek Landep,
 - Dēdsa Pakraman nemonin Tumpek Krulut
- 2) Napkala (padgata kala) maka jalaran arah-arah manut tetujon.

na. Sangkepan prajuru/dulun dēsa kawéntenang manut wiguna

ca. Paruman sekaa-sekaa manut pabuat

- (2) Paruman désa/banjar madudonan sakadi ring sor:

ha. Prasida linaksana risampun katedunin olih krama sami sakirang kirangnia 2/3 krama dēsa, kamanggala antuk tengeran suaran kulkul, saha mabhusana adat madya, tan kalugra makta gegawan sakaluwiré, tan maren ngarcana ring Ida Bhagawan Panyarikan maka sarana Widdhi Widana cané;

- na. Maka secara jaring-jaring yang terdapat di atasnya akan terdapat satu susunan yang, yang akan terdapat di atasnya.
 - na. Terdapat juga yang satu yang akan terdapat di atasnya.
 - na. Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.
- (3) Pada bagian pertama terdapat juga yang akan terdapat di atasnya.

Pada 22

- (1) Sebagai pertama akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.
 - na. Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.
 - na. Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.
- (2) Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.

Pada 23

- (1) Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.
- (2) Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.
- (3) Kemudian akan terdapat satu yang akan terdapat di atasnya.

Pada 24

Pada 25

Pada 26

Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas

- na. Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas
- na. Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas Atas

- 2) Pura Catur Bhuwana
 - 3) Pura Sana
 - 4) Pura Taman Tirta Gangga,
 - 5) Pura Taman Sudhamala
- na. Balè banjar,
- ca. Tanah tegalan (manut ilikita),
- ra. Karang ayahan dēsa, munjuk lungsur saking 35 karang ring ajeng
- ka. Sētra dēsa pakraman,
- da. Palaba pura, carik/tegal (manut ilikita),
- ta. Lelanguan makadi tetabuhan lan ilēn-ilēn padruwēn dēsa/bebanjaran luwiré:
1. Gong dēsa pakraman,
 2. Ilēn-ilēn wali pura: rejang, pēndēt,
 3. Miwah padruwēan tiyosan.
- sa. Niasa, sesanti,
- wa. Utsaha dēsa.

Pawos 25

Ulih-ulihan Désa Pakraman Sawan luwiré:

- ha. Ulih-ulihan saking palaba Pura;
- na. Urunan krama dēsa pakraman;
- ca. Paica saking Guru Wisésa;
- ra. Paica-paica sané tiyosan sané patut utawi punia,
- ka. Utsaha dēsa pakraman.

Pawos 26

- (1) Prajuru dēsa wenang ngétangang pamupon laba pura lan sapanunggalan druwén dēsa;
- (2) Pikolih lan pamuponna kaanggé prabéya piodalan saha wewangunan ring Pura miwah anggēn bebuatan ring Désa Pakraman;
- (3) Nyabran pasangkepan dēsa, Prajuru Pangemong padruwéan dēsa, patut nguningang pariindik munjuk lungsurin padruwéan dēsané ring krama dēsa;
- (4) Sakaluwiring druwén dēsa patut wēnten ilikitannia;
- (5) Tan kalugra ngadol utawi ngésahang padruwéan dēsa yan tan kasungkemin olih krama dēsa ring paruman dēsa.

Palet 6
Indik Bhaya
Pawos 27

- (1) Pariindik bhaya luwiré:
 - ha. Jiwa bhaya minakadi kapét patinnia, kabaak lan sapanunggilannia;
 - na. Artha bhaya minakadi kapandangan/kamalingan;
 - ca. Geni bhaya minakadi wēnten wewangunan puun;
 - ra. Dura cara ring Agama.
- (2) Sang manggihin kahanan jiwa bhaya, patut nepak kulkul bulus mapitulung manut pawos 19 angka (3) aksara 'ha';
- (3) Pradé ring désa kahanan jiwa bhaya, patut désané ngaturang bhuta yadnya tur sang mayanin katur ring sang ngawawenang;
- (4) Pradē wēnten jatma mamisuh utawi nguman-uman jatma tiyos, kakenanin pamidanda bēya pacamil maduluran tebasan prayascita;
- (5) Yaning wēnten jatma majengilan ring balē banjar, ring Pura utawi ring genah sanē sinanggeh suci, keni pamidanda manut pararem maduluran panyangaskara pradē sang majengilan kantos ngamedalang rah.

Pawos 28

- (1) Sang manggihin kahanan artha bhaya (kamalingan), patut ngulkul mapitulung manut pawos 19 angka (3) aksara 'ha' turmaning sang kamalingan atur supéksa ring prajuru désa sané pacang nimbangin utawi niwakang pamatut marep ring sang mayanin/dusta;
 - ha. Yaning jagi aturang sang mayanin/maling punika ring sang mawang rat, ring désa pakraman nénten malih keni pamidanda utawi pamrayascita manut uger-uger;
 - na. Yan dusta mamandung ring kahyangan (pura),manut dresta ring Pura inucap, patut kamargiang upacara manut sastra agama;
 - ca. Yan pacang kapuputang ring désa/banjar, tetiwakan pamatut désa pakraman kamargiang manut pararem;

- ra. Pradé sampun ping tiga jantos palaksanaan dustané , patut sang malaksana yaning krama désa pakraman Sawan, patut kanorayang makrama nanging yan wong dura désa patut katur ring sang ngawawenang.
- (2) Sang manggihin kahanan geni bhaya utawi ér bhaya, patut ngukul bulus mapitulung manut pawos¹⁹ (3) aksara ha. Pitulung geni bhaya patut kamargiang ring tetangian/wewangunan sareng sami lan sapanunggilannia.

Pawos 29

- (1) Pratingkahé mapailon ring dusta kabawos saruron. Pradé wénten jatma manggihin maling tan nyadokang ring prajuru jantos anak tiyos nyaduang, patut kadanda kadi dandaning maling, sakwéh pangargan barang sané kapaling manut pararem banjar tur pradé jantos ping tiga malaksana asapunika, wenang kasukserahang ring sang ngawewenang;
- (2) Pradé wénten jatma mamisuh utawi nguman-uman jatma tiyosan, kakeninin pamidanda béya pacamil, tebasan prayascita manut sastra agama;
- (3) Pradé wénten anak ngrereh reramon minakadi papah/daun kelapa, busung, ron miwah sané tiyosan tanpa sadok ring sang nruwénang wit, pradé kacunduk (katara), patut kadanda kadi dandaning maling.

Pawos 30

- (1) Yaning wénten anak ngranjing ka pakubon wiadin ka pakarangan anak tiyos rikala suwung, mawastu sang madruwé karang kaicalan, wenang anak inucap katuwekang, turmaning mangda madéwa saksi ringPura Sana;
- (2) Mangda tan katuwekang manut sakadi ring ajeng, asing-asing ngranjing ka pakubon jatma tiyos, patut:
- ha. Matengeran suara (makaukan);
- na. Nyantos sang nruwénang karang rauh, utawi masadok ring pangapitnyané sané pinih tampek, maka buatan pangranjingé;
- ca. Pamedal pakarangannia kadagingin sawén maka cihna ngamargiang pangarah rikala suwung.

Palet 7

Indik Panyanggran Banjar

Pawos 31

Krama dĕsa rikala ngawĕntenang karya suka-duka, patut kasangga olih Banjar, luwirĕ:

- ha. Ngwangun Panca Yadnya panyanggannia kalaksananayang manut pararem,
- na. Pangu sajeroning Panca Yadnya manut pararem,
- ca. Pangrombo tiyosan manut pararem.

Pariwerta

Pawos 32

- (1) Sahanan warga dĕsa tan pisan kapatutang ngutang bacin/kotoran bawi, bantĕng lan sapanunggilannia ka marginĕ, ajejemuhan ring tĕmbok panyengerĕ ring ajeng, ngutang luhu, mabacin ring marginĕ, tukadĕ, telabah, jelinjangan miwah ring carik, saha pratingkah tiyosan sanĕ nĕnten manut ring kasukertaning dĕsa pakraman.
- (2) Ambal-ambal karang sanĕ maajeng ka margi, patut kapiara tur katandurin sarwa sari (bunga), tan kĕngin katandurin sanĕ ngawinang tan asri.
- (3) Sapasira mamurug pasukertan inucap, wenang danda manut pararem.

**CATURTAS SARGAH
SUKERTA TATA AGAMA**

Palet 1

Indik Déwa Yadnya

Pawos 33

- (1) Kahyangan panyiwian ring wewidangan Désa Pakraman Sawan luwiré:
 - ha. Kahyangan Tiga: Pura Désa/Balé Agung, Pura Puseh miwah Pura Dalem;
 - na. Pura Sana;
 - ca. Pura Tirta Gangga,
 - ra. Pura Catur Bhuwana.
- (2) Rahina Piodalan ring sowang-sowang kahyangan inucap, kadi ring sor:
 - ha. Ring Kahyangan Tiga luwiré:
 - 1) Pura Désa/Balé Agung rikala Purnamaning Kapat,
 - 2) Pura Puseh rikala rahina Anggarkasih Prangbakat,
 - 3) Pura Dalem/Prajapati rikala Budha Wagē
 - na. Pura Sana rikala Purnamaning kalima,
 - ca. Pura Tirta Gangga rikala rahina Sukra Umanis Warigadian,
 - da. Pura Catur Bhuana rikala Bhuda Wagē Klau.
- (3) Pangaci ring Pura inucap manut kecap sastra Agama, saha kalaksanayang nista, madya, utama manut kawéntenan lan pararem,
- (4) Pangempon sowang-sowang Pura manut dresta kadi ring sor:
 - ha. Pura Désa/Balé Agung kaempon olih Désa Pakraman Sawan,
 - na. Pura Puseh kaempon olih désa

Pawos 34

- (1) Ring sowang-sowang Pura inucap, patut kaadegang Pemangku,
- (2) Ngadegang Pemangku manut sinalih tunggil dudonan makadi:

- ha. Wit tanah mangku, turunan utawi waris,
na. Nyanjan utawi masemurang, soang-soang mapiteges mapinunas
ring ajeng Pura wiadin ka dura dēsa manawi ring balian kontēng
lan sapanunggilannia;
na. Kacatri olih krama dēsa .
- (3) Tan wenang kaadegang dados Pamangku luwiré:
ha. Céda angga makadi: pécéng, pérot, cungh lan sapanunggilan
ipun;
na. Sang sapaśira ugi sané tan kapatutang manut pararem;
ca. Sungkan ila, ayan, buduh wiadin édan;
ra. Sané tan madruwé kasucian urip.
- (4) Prabéya kapamangkuan:
ha. Madiksa Widdhi utawi ngawintenin lanang-istri kamedalin saha
kalaksanayang olih sang ngadegang minakadi krama dēsa utawi
pangempon Pura sowang-sowang;
na. Ngadegang mangku kontēng, kacatri olih krama banjar,
ca. Mapitra yadnya riwekas lanang wiadin istri patut kasungkemin olih
krama dēsa utawi pangemong, manut pararem;
ra. Sinalih tunggil krama yan wénten ngipik-ngipik saparisolah
Pemangku, nanging yaning Pemangku tan sapunika
paripolahnyané kadi sané kaipik-ipik, wenang jatma inucap
kasisipang nyuciang Pemangku, manut pararem.
- (5) Pemangku patut ngamanggehang sesananing Pemangku luwiré:
ha. Ambek dharma sadhu;
na. Aséwaka dharma makadang sastra utama;
ca. Tan parek ring naya dusta;
ra. Tan anayub ring tarub camara yudha;
ka. Tan manjing ring umah wong baniija karma;
da. Tan manjing ring umah wong drati krama;
ta. Tan wenang ajajudén;
sa. Tan anginum asing angawé mada;
wa. Tan pati pikul-pikulan;
la. Tan salah suluh;
ma. Tan wenang anayub upadrawaning cor, yan mawiyawahara teka
wenang adéwa saksi;
ga. Tan griganing wong akwéh;

- ba. Tan kenéng cuntakaning wong lén, sajawaning kulawargannia tunggil natah utawi pasiwannia manut dresta.
- nga. Tan amangan asing angawē mala
- (6) Pradé mamurug, wenang Pemangku nyepuhin raga kasaksinin olih prajuru désa;
- (7) Yan pacang ngawalat rabi, wenang ngaturang rumuhun pawintenannia ring Pura genahnia madeg Pemangku nguni tembénna, wawu wenang ngawalat rabi, riwus upacarannia wenang ngawana wasa laminnia atahun, wus punika wawu mawinten lakibi kadi pawintenannia nguni.

Pawos 35

Swadharmaning Pemangku luwiré:

- ha. Ngéntérang upacara piodalan ring Kahyangan utawi ring sowang-sowang pakubon krama;
- na. Pradé silih sinunggil Pemangku kapialang utawi cuntaka, kéngin nguntap Pemangku Kahyangan Désa tiyosan utawi nuwur Sang Sulinggih;
- ca. Samaliha yan sampun Pamangku ngayah ring Pura kancit wénten kulawargannia séda, Pemangku inucap tan kenéng cuntaka sakéwanten Pemangku tan budal salami piodalan.

Pawos 36

Patias utawi ulih-ulihan Pemangku luwiré:

- ha. Panyolasan miwah sarin canang ring sowang-sowang pakubon krama Désa;
- na. Upon palaba carik miwah tegal manut pararem;
- ca. Luput pakaryan, rerampēn/reramon lan padagingan, sajawaning ring urunan wewangunan,
- ra. Patias tiyosan manut pararem.

Pawos 37

- (1) Pamangku kagentosin riantukan:

- ha. Séda;
- na. Pinunas ngraga riantukan kageringan lan sapanunggilannia;
- ca. Kahuwusang olih krama sangkaning malaksana tan patut.

- (2) Pradé Pamangku kahuwusang sangkaning malaksana tan patut, keni pamidanda manut pararem saha ngwaliang prabêya pawintenannia pecak.

Pawos 38

Kasukertan Kahyangan kadi ring sor:

ha. Tan kalugra ngranjing ka Pura luwiré:

- 1) Sang katibén cuntaka makadi sebel ring raga utawi sang kalayusekaran manut dresta;
- 2) Makta sahanan barang sinanggeh ngletehin;
- 3) Sato agung sawawaning rikala mapepada;
- 4) Mabusana tan manut makadi tata caraning ngranjing ka pura;
- 5) Sadêrêng polih wakwakan (pituduh) Prajuru dêsä

na. Pratingkah sané tan wenang ring pura:

- 1) Masumpah utawi macoran sawawaning pituduh prajuru dêsä,
- 2) Wak parusa/wak cepala, makobetan, masanggama, makolem dados asiki lanang-istri, mabacin, mawarih, macecepin raré, majajal/majengilan, nyangsang busana sawabaning busana sané makilitan ring ilén-ilén puja wali lan menehin pusungan (punika mawinan rikala majejahitan patut magelung busung macingor lidinnia),
- 3) Munggah tedun palinggih sawawaning pituduh Prajuru,

ca. Sang mamurug kecap ring ajeng, keni pamidanda pamrayascita sapatutnia manut pituduh sang mraga putus.

Pawos 39

- (1) Yan wénten jatma karauhan ring Pura, dados kapintonin manut dresta lan sastra Agama pradé rumasa kasumangsayan. Yan tan wiakti, wenang jatma inucap kasisipang manut pararem,
- (2) Pradé Kahyangan kahanan durmanggala utawi bhaya, wenang Pemangku utawi sané manggihin digelis nyadokang ring prajuru mangda marumang krama dêsä tur ngawéntenang pamrayascita sapatutnia

Palet 2

Indik Resi Yadnya

Pawos 40

- (1) Sang pacang madeg Pandita miwah Pinandita minakadi Balian Sonteng, Kubayan, Dalang, sakaluwiré sané jagi ngénterang upacara yadnya, patut masadok ring prajuru désa utawi ring Parisadha Hindu Dharma Indonésia,
- (2) Prajuru désa patut ngawas niténin tur wenang mialangin pradé wénten kacihnan nyasar ring kekecap miwah drestané, tur sareng nyaksinin upacarané saha nyobyahang ring paruman désa tegap rawuhing wates kawenangannia ngénterang yadnya,
- (3) Krama désa patut ngaturang ayah sapamadeg miwah ring panglepas sang Sulinggih riwekas, katuntun olih Prajuru/Dulu Désa.

Pawos 41

- (1) Sang Sulinggih lan Pemangku patut ngrihinang muputang yadnya ring wewidangan Désa Pakraman Sawan, sasampun punika wawu muputang yadnya ka jebar tiyos désa utawi ka dura désa.
- (2) Krama désa sami patut sareng ngawas niténin katuntun olih prajuru mangda sahananing yadnya sané kawéntenang kaicén pamuput olih Pemangku (Pinandita) utawi Sulinggih (Pandita) manut kawenangannia sowang-sowang

Palet 3

Indik Pitra Yadnya

Pawos 42

Pamargin pitra yadnya madudonan manut sakadi ring sor

ha. Pangupacaran sang kalayu sekaran:

- 1) Antuk mendem utawi ngeseng, maka cihna makingsan ring Ibu Pertiwi utawi ring geni (Bhatara Brahma) salami nutupang prabèya.
- 2) Atiwa-tiwa (upakara-upacara pangabénan/palebon)

na. Upacara pitra yadnya riwusan kaabénang ngraris munggah daun bingin (ngroras) manut dudonan atma wedana

Pawos 43

Swadharmaning lan tetegenan krama pradé wénten sinalih tunggil krama kalayusekaran

ha. Sang kaduhkitan patut:

- 1) Nyadokang ring Kelihan tur nunas tetimbangan ring kawéntenannia,
- 2) Ngaturin krama banjar ngrombo makarya ètèh-ètèh sawa, ngater ka sètra tur ngaturang panyembrama canang sasida-sidaan.

na. Swadharmaning krama banjar:

- 1) Kelihan banjar maritatas pamargin sang kaduhkitan manut dresta,
- 2) Pradé kapendem, raris kasuarayang kulkul pamitahu manut pawos 19 angka 3 aksara na, olih kelihan banjar utawi patajuhnia,
- 3) Panyanggra banjar salanturnyané:

ha. Sowang-sowang krama banjar nedunang patus manut pararem,

na. Ngrombo ngaryanin ètèh-ètèh sawa kasarengin olih krama,

ca. Sami krama banjar nganter ka sètra jantos puput pamendemané,

ca. Tan kéngin ngalelet langkungan ring 7 (pitung) rahina tur patut polih pagebagan manut paétanganprajuru dèsa.

ra. Tan kalugra nginepang bangbang miwah mendem rikala:

Semut sadulur, kala gotongan, was pangantèn, ingkel wong, prawani, purnama, tilem, kajeng kliwon, pasah, rerahinan jagat, pepedan lan pahuman ring Kahyangan Dèsa

ka. Pradé wénten kalayu sekaran rikala piodalan, kéngin mendem sekadi patut, nanging tan nyuwarayang kulkul tur mamargi wengi/sesiliban. Indik panyangga manut pararem tur kadadosang ngamargiang upacara manut dresta

da. Pamargin pamendeman utawi plebonan mangda nganutin sastra Agama lan dresta,

Pawos 44

(1) Sané sinanggeh kacuntakan sekadi ring sor:

ha. Cuntaka antuk kalayu sekaran;

na. Cuntaka antuk ngraja swala;

ca. Cuntaka antuk ngembasang putra;

ra. Cuntaka antuk karuron;

- ka. Cuntaka antuk sakit ila/buduh
 - da. Cuntaka antuk pawiwahan;
 - ta. Cuntaka antuk gamia gemana;
 - sa. Cuntaka antuk salah timpal;
 - wa. Cuntaka antuk yan wénten anak istri mobot nénten kaupacarayang pabiukawonan miwah pawidiwidanaan;
 - la. Cuntaka antuk nyolong semara;
 - ma. Cuntaka antuk yan wénten anak istri ngamedalang putra sadurungé maupacara pabiukawonan miwah pawidiwidanaan;
 - ga. Cuntaka antuk sad tetayi;
- (2) Sengker cuntaka manut kawéntenannia:
- ha. Cuntaka kalayu sekaran, cuntakannia kaanutang ring loka dresta Désa Pakraman sowang-sowang;
 - na. Cuntaka ngraja swala, 3 (tigang) rahina ngawit saking ngraja swala utawi salamaning ngraja swala;
 - ca. Cuntaka ngembasang putra luwiré;
Ngawit saking putrané embas ngantos sampun kaupacarayang makekambuhan lan maprayascita manut Sastra Agama. Lanangnia ngantos kepus udel lan istrinnia 42 rahina (abulan pitung rahina), wantah sané ngembasang putra lan rabinnyané,
 - ra. Cuntaka karuron, cuntakannia abulan pitung rahina (42 rahina) tur sampun matirta pamrayascita;
 - ka. Cuntaka sakit ila, buduh/édan, cuntakannia manut ilikita pastika saking sang ngawewenang/sang nambanin miwah sampun mrayascita raga
 - da. Cuntaka pawiwahan, cuntakannia ngantos sasampuné matirta pabiukawonan;
 - ta. Cuntaka gamia gemana, cuntakannia ngantos sasampuné kapalasang/ kasapihang tur sampun kawéntenang pamrayascita raga miwah pamrayascita désa pakraman/Kahyangan;
 - sa. Cuntaka salah timpal kapuputang manut ring sastra Agama Hindu.
 - wa. Cuntaka anak istri mobot sadéréng kawéntenang upacara pabiukaonan, cuntakannia ngantos kawéntenang upacara pabiukaonan;
 - la. Cuntaka mamitra ngalang cuntakannia ngantos kawéntenang upacara pabiukawonan ,

- ma. Ngembasang putra nénten kawéntenang upacara pabiukawonan miwah pawidiwidanan, cuntakannia jantos wénten sané meras sang putra lan sampun kawéntenang upacara manut ring sastra Agama Hindu;
- ga. Cuntaka sad tetayi cuntakannia jantos sampun maprayascita raga tur nénten pisan dados ngamunggahang upacara êkajati lan dwijati
- (3) Cuntaka kalayu sekaran/kapademan:
- ha. Kapendem cuntakannia:
- 1) Cuntaka/sebel banjar utawi lèn paon, yadin panunggalan sanggah/mrajan/misan mindon, ngantos 3 rahina riwusnia mendem/manut dresta utawi sesampunê polih prayascita (matengapan)
 - 2) Pangawit cuntakannia, 7 (pitung) rahina,
 - 3) Kulawargannia sajeroning pakarangan (pangarep), cuntakannia:
ha. mati tua: brahmana, pamangku, cuntakannia ngawit saking pangutangan, pitung rahina/wengi
na. mati truna cuntakannia 12 rahina/lemeng
ca. mati durung kepus pungsed, cuntakannia 21 rahina
- na. Kaabénang cuntakannia:
Sang nyambut karya pitra yadnya cuntakannia ngawit saking nyambut padéwasan karya, ngantos mapegat,
- (4) Sané katibén cuntaka luwiré:
- ha. Kalayu sekaran sané kacuntakan:
- 1) Sang sané kalayu sekaran,
 - 2) Kulawargannia,
 - 3) Bebanjaran,
- na. Ngraja swala sané kacuntakan:
sang sané ngraja swala;
- ca. Ngembas raré sang sané kacuntakan:
Kulawargan sané ngembasang putra, lanang miwah istri,
- ra. Pawiwahan sané kacuntakan:
Sang sané nglaksanayang pawiwahan lanang wiadin istri,
- ka. Sakit ila/buduh sané kacuntakan
Ragannia nêwêk

- da. Karuron sané kacuntakan:
Kulawargannia, lanang wiadin istri,
 - ta. Gamia gamana sané kacuntakan:
 - 1) Sang sané nglaksanayang gamia gamana,
 - 2) Désa pakraman, Kahyangan,
 - sa. Salah timpal sané kacuntakan:
 - 1) Sang sané malaksana salah timpal,
 - 2) Kulawargannia,
 - 3) Désa pakraman,
 - wa. Anak istri mobot nénten kawéntenang upacara pabiukawonan sané kacuntakan :
sané maraga istri sané mobot;
 - la. Mamitra ngalang, sané kacuntakan :
sané nglaksanayang mamitra ngalang,
 - ma. Ngembasang raré nénten kawéntenang upacara pawidiwidanan, sané kacuntakan:
 - 1) Sang sané ngembasang putra,
 - 2) Putra sané embas,
 - ga. Sad tetayi sané kacuntakan:
Sang malaksana sad tetayi,
- (5) Tan kenéng cuntaka luwiré:
- ha. Sang Sulinggih lan Pemangku KahyanganTiga;
 - na. Rikala piodalan, risampun nanceb karya utawi nêwasên ngorêng.

Pawos 45

- (1) Atiwa-tiwa (pangabénan) kalaksanayang antuk:
- ha. Sawa pratéka, pangabénan mawatang sawa;
 - na. Sawa resi, pangabénan mawatang antuk sawa resian;
 - ca. Suwasta, pangabénan mawatang sawa sané tan kakeniang, kagentos antuk lalang utawi toya.
- (2) Panamaya pangabénan wénten kalih pawos:

- ha. Ngabén dadakan/bah bangun manut pararem; wantah Pemangku sanē kakaryanin antuk Dēsa Pakraman Sawan
- na. Ngabén ngamasa, nyabran 5 (limang) warsa.
- (3) Dudonan pangabénan ngawit saking ngagah utawi séda, ngeseng ngantos pangiriman utawi nganyut,

Pawos 46

- (1) Peputusan pangabénan wénten kalih pawos:
 - ha. Ngabén ngamasa luwirē: beras, gesing, kelangsah, kelapa, adug miwah sanē tiyosan manut pararem,
 - na. Ngabén dadakan manut pawos 45 nomor 2 aksara ha
- (2) Panginguné ring krama banjar manut pararem.

Palet 4

Indik Manusa Yadnya

Pawos 47

- (1) Manusa yadnya inggih punika upacara upacara dharmaning kahuripan manusa, ngawit saking patemoning kama bang kalawan kama petak sajeroning garbha nyantos kalayu sekaran riwekas,
- (2) Upacara ring ajeng madudonan sakadi ring sor:
 - ha. Magedong-gedongan duk pangrempinian ibiang;
 - na. Duk sang kama réka medal;
 - ca. Kepus odel/pungsed;
 - ra. Roras rahina;
 - ka. Tutug kambuhan (42 rahina);
 - da. Nigang sasihin (3 sasih);
 - ta. Pawetuan/otonan utawi odalan (6 sasih);
 - sa. Telung otonan, 18 sasih/630 rahina
 - wa. Tutug kelih (ngraja swala yaning wadon, ngembakin yaning lanang);
 - la. Matatah utawi mapandes;

- ma. Mawiwaha;
- ga. Mawinten.
- (3) Upacara inucap kamargiang nista madya utama manut sastra Agama Hindu lan dresta.

Palet 5

Indik Bhuta Yadnya

Pawos 48

- (1) Bhuta yadnya inggih punika upacara ring bebhutan miwah ring piranti tiyosan,
- (2) Upacara pabyakala ring sarwa prani, sarwa tumuwuh muang piranti tiyosan luwiré:
 - ha. Ring sarwa lelandep, rikala Saniscara Kliwon wara Landep;
 - na. Ring sarwa tumuwuh lan pirantinnia, rikala Saniscara Kliwon wara Wariga
 - ca. Ring sarwa ingon-ingon/wewalungan, rikala Sanisacara Kliwon wara Uyé;
 - ra. Ring sarwa ringgit, ukir-ukiran, rikala Saniscara Kliwon wara Wayang;
 - ka. Ring sarwa syandana/wahana rikala Saniscara Kliwon wara Kuningan;
 - da. Ring sarwa lelanguan, rikala Saniscara Kliwon wara Krulut;
 - ta. Upacara pakala-kalaan manusa manut widhiwidana kabawos pabyakala.
- (3) Upacara pabyakala ring pretiwi, Kahyangan lan bebhutan kawastanin macaru;
- (4) Pacaruan inucap ringajeng, nista madya utama manut wiguna kadi ring sor
 - ha. Eka sata;
 - na. Panca sata;
 - ca. Panca sanak;
 - ra. Resi gana;
 - ka. Tawur Agung;
 - da. Panca Kelud.
- (5) Sajawaning makadi inucap ring ajeng, taler kawéntenang upacara:
 - ha. Majot-jotan utawi yadnya sésa nyabran wusan ngrateng,
 - na. Masapuh-sapuh rikala pacang wali ring Pura,
 - ca. Pacaruan dèsa kalaksanayang nangken titem kasanga ring pempatan agung sajawaning wénten durbhiksan jagat.

Pawos 49

- (1) Nyabran awarsa rikalaning tilem kasanga kawéntenang tawur kasanga kalanturang antuk pangrupukan maka cihna pacang magpag rahina panyepian bénjangné sané dudonannyané makadi ring sor :
 - ha. Ring pangelong ping 13, Ida Bhatara sami katuran melis/mlasti ka sagara/ring pamedalan tirtanē lianan,
 - na. Yan pradē ring rahina inucap ring ajeng sedek dina pasah, pamlastianē punika kamargiang ring rahina tileming kasanga,
- (2) Brata panyepian sané kamargiang olih krama désa luwiré:
 - ha. Amati geni, tan kéngin maapi-api;
 - na. Amati karya, tan kéngin nyambut karya;
 - ca. Amati lelanguan, tan kéngin maoneng-onengan, masuara gora lan sapanunggilannia;
 - ra. Amati lelungan, tan dados malancaran,
- (3) Pabratan inucap kamargiang saking semeng ngantos semeng bénjangné/endag surya raris kasuarayang kulkul, punika cihna pangembak nyepi,
- (4) Sang mamurug kecap ring ajeng, kakeninin pamidanda manut pararem banjar /témpek sowang-sowang, kamargiang olih patelik (pacalang désa),
- (5) Rihuwus rahina Nyepi (bénjangné) maka cihna pangawit Ishaka warsa, patut warga désa maturan ring merajan, nglantur masima krama (madharma shanti).

**PANCAMAS SARGAH
SUKERTA TATA PAWONGAN**

Palet 1

Indik Pawiwahan

Pawos 50

- (1) Pawiwahan inggih punika patemoning purusa kalawan pradana malarapan panunggalan kahyun suka lila kadulurin upasaksi sekala niskala,
- (2) Pamargin pawiwahan luwiré:
 - ha. Pepadikan kamanggala antuk pakrunayan;
 - na. Ngrorod, ngrangkat rihin wawu kakrunayang;
 - ca. Nyeburin utawi sentana nyeburin (risampun nganutin upacara)
- (3) Pidabdab sang pacang mawiwaha patut:
 - ha. Sampun manggeh deha truna (prasida nganutin Undang-undang);
 - na. Sangkaning pada lila (tan kapaksa);
 - ca. Manut kecap sastra Agama (tan gamia gamana);
 - ra. Kasudi wedani pradé pangambilé tiyos Agama utawi kapatiwangi,
- (4) Pamargin pawiwahan mangda taler nganutin *Undang Undang Perkawinan* saking sang ngawawenang

Pawos 51

- (1) Pawiwahan sané kapatutang ring désa sakadi ring sor:
 - ha. Sampun kamargiang pabyakala uatawi pasakapan, kasaksiang sekala niskala olih Pandita utawi pinandita;
 - na. Wénten pasaksi prajuru sané makélingang utawi ngilikitayang pawiwahané;
 - ca. Sampun matengeran suaran kulkul;
 - ra. Pawiwahan inucap ring ajeng sampun kacatetang ring sang ngawawenang.
- (2) Parabian sané tan manut makadi kecap ring ajeng, sinanggeh tan patut

Pawos 52

Tata caraning parabian patut sakadi ring sor:

- ha. Sapasira ugi pacang ngwarangang pakulawargannia, patut masadok ring prajuru, salanturnia prajuru maritatas manut tan manut pamargin parabianné,
- na. Pamargin pepadikan manut dudonan luwiré:
- 1) Pakrunayan jantos ping tiga, saha sowang-sowang malarapan:
 - ha) Kapratama antuk canang/sedah;
 - na) Kaping kalih antuk daksina pejati kabawos pamuput pepadikan.
 - 2) Risampun puput, raris sang pradana kaajak budal ring pakubon sang lanang, saha kalanturang antuk pabéyakala;
 - 3) Mangda puput tumus sekala niskala, raris kulawarga purusa makta pajati ring pamrajan wadonné,
- ca. Pradé ngrorod/marangkat patut:
- 1) Reraman purusané ngawéntenang pamilaku/pangenduh antuk duta sakirangnia 2 (kalih) diri,
 - 2) Pagenahan anténé tan kéngin ring pakubon sang purusa sadéréng mabéyakala,
- ra. Sajeroning pakrunaan utawi panglukuan patut:
- 1) Kamanggalanin antuk geng rena pangampura arep ring reraman wadoné;
 - 2) Kaigumang bebawosan ngeninin indik idih-pakidih utawi palegaan mantuka ring paséwakan sang ngidih saha mastikayang padéwasan pakerab-kambéyanné riwekas;
 - 3) Kacihnayang indik sang kamanggehang purusa utawi pradé sentana rajeg kajejerang kapatut ngidih anak lanang sané kabawos pawiwahan nyeburin, tur risampun sulur pamerasan kategepin, kamanggehang sentana nyeburin;
 - 4) Pradé tan terima pajati, pakrunayan kamargiang jantos ping tiga, pawiwahaan raris kamargiang,
- ka. Pakerab kambéyan mapiteges upacara tinas galang apadang (puput) mapakuren, dwaning manut sakadi ring sor:
- 1) Sajeroning kabawos ambé, kalaksanayang ring sekala niskala masarana jejauman miwah pawidhiwidana:
 - ha) Jejauman pinaka ngambé/ngadungang kahyun sowang-sowang pakulawargan wadoné,
 - na) Widhiwidana pinaka pajati niskala nunas wadoné ring pamrajannia,
 - 2) Sajeroning bawos kerab pamargi ring sekala:
 - ha) Antuk panyaksi krama banjar dwaning kaparabiang matengeran suaran kulkul;
 - na) Pamekas pasaksi prajuru sané ngilikitayang

Palet 2
Indik Nyapihan
Pawos 53

- (1) Pawiwahan prasida kahuwusang malarapan antuk palas parabian utawi kapademan,
- (2) Wusan mapakuren riantukan salah sinunggil séda mapiteges balu, makadi balu lanang/istri,
- (3) Palas marabian sangkaning mawiwit wicara, manut pararem,
- (4) Sang ayat palas marabian patut atur supéksa pailikitan rihin ring Sang Rumawos wastu tinas apadang pamutusē kabawos nyapian, wawu prajuru nyobyahang kawéntenannia ring désa saha kené panebas suaran kulkul manut pararem,

Pawos 54

Tata cara palas marabian sekadi ring sor:

- ha. Nawur prabéya pasaksi sinalih tunggil sami matenga;
- na. Pagunakayan polih pahan pada;
- ca. Pabekel tatadan sowang-sowang kakuasa niri-niri miwah warisan kakuasa olih purusa;
- ra. Ngaweruhang miwah ngupajiwain pratisentana manut swadharmaning guru rupaka
- ka. Nawur pamidanda panebasan suaran kulkul manut pararem;
- da. Ngelung jinah logika prajuru,
- ta. Mapamit ring pamrajan lanangé.

Pawos 55

Pradé riwekas sang palas kacihnan adung malih, patut:

- ha. Nglaksanayang pawiwahan malih;
- na. Kadanda nikel saking palasé.

Pawos 56

- (1) Sang balu kabinayang dados:

- ha. Balu istri wit sentana (sentana rajeg), miwah balu luh boya sentana;
na. Balu muani kapurusa (wit sentana) miwah balu muani nyeburin (boya sentana).
- (2) Swadharmaning balu inucap patut:
- ha. Ngamanggehang pati brata, tan kèngin ngamargiang paradara utawi drati krama;
na. Nguwasayang waris pagunakaya, tan dados ngadol, ngadéang, makidihang lan tiyosan punika, sajawaning kabébasang olih pianak utawi kulawargannia sané pinih tampek saking kurenannia pradé pianakné kantun alit-alit;
ca. Kèngin ngidih sentana pradé wènten pidabdab sadurung sinalih tunggil padem saha kabébasang olih kulawarga saking purusa;
ra. Kawenangang mawiwaha malih pradé wènten kabébasan manut angka/ aksara ring ajeng.

Pawos 57

Balu kaucap tan pageh sakadi ring sor:

- ha. Drati krama utawi paradara;
na. Matilar saking pakubon tan pasadok jantos 6 (nem) sasih;
ca. Lémpas ring swadharma tiyos-tiyosan, tan prasida ngeséhin solah maprewerti arep ring pituduh sané patut saking kulawarga purusa,.

Palet 3

Indik Sentana

Pawos 58

- (1) Sentana wènten kalih pawos, sané kabawos pratisentana lan sentana peperasan,
(2) Pratisentana inggih punika sentana sané metu saking pawiwahan kapatut,
(3) Pradé pawiwahan tan kapatut ngwetuang sentana, mangda tan kantun kawastanin bebinjat utawi astra, patut kamanggala antuk panyangaskara,
(4) Pradé pawiwahanné tan ngwetuang sentana, kèngin ngidih sentana malarapan antuk upasaksi sekala niskala sané kawastanin sentana peperasan,
(5) Sentana rajeg inggih punika pratisentana wadon (pradana) sané kamanggehang lanang (purusa) tur risampun nglaksanayang pawiwahan kaceburin,

- (6) Sang sané dados kamanggehang sentana rajeg inucap wiwit angka (5) inggih punika:
- ha. Pratisentana wadon tunggal;
 - na. Sampun kamanggehang dados pratisentana lanang (purusa),
 - ca. Kapawiwahaang kaceburin kautamayang antuk jatma sané maagama Hindu, utawi jatma sané maagama liyosan sané sampun nglaksanayang pamarisuda raga utawi upacara sudiwadani;
 - ra. Sané ngamanggehang sentana rajeg patut masadok ring prajuru banjar, tur Kelihan Banjar patut nyobyahang ring banjar saha ngaturang ring Prajuru Désa Pakraman.

Pawos 59

- (1) Ngangkat sentana manut dudonan patut makacihna artha brana pamerasan sané kasaksiang sekala niskala,
- (2) Sapasira ugi kramané pacang ngidih sentana, patut masadok ring Bendésa sanistané tigang sasih sadéréng pamerasan. Bendésa nglanturang pakarsa punika ring sang Ngawewenang,
- (3) Bendésa kawakilin olih kelihan banjar nyobyahang ring sawewidangan désa. Sang sapisira ugi rumasa tan lila mangda nyadokang masengker 2 (kalih) wuku (14 rahina) sabanén panamaya pamerasané ring Bendésa Désa Pakraman,
- (4) Prajuru désa digelis mawosin saha ngicénin pamutus nepék ring catur dresta miwah pararem,
- (5) Pradé sulus pamerasan tan manut kadi kecap ring ajeng, prajuru désa wenang ngandeg sang pacang mameras saha ngicénin pamutus, mangda kapuputang rihin bebawos sulus utawi wicarannia.

Pawos 60

- (1) Peperasan sané kapatut ring désa risampun macinna:
 - ha. Nglaksanayang widhiwidana peperasan;
 - na. Kasaksinin olih prajuru désa sané makelingang utawi ngilikitayang,
 - na. Kasobyahang ring wewidangan désané,
- (2) Sané kapatut peras anggé sentana makadi ring sor:
 - ha. Jatma sané maagama Hindu,
 - na. Pepemahan nedunang saking sang meras;
 - ca. Kulawarga saking purusa, pradé tan wnten, kéngin saking wadon.

yaning taler tan wénten wawu kèngin sakama-kama (saking kahyun);

- ra. Kautamayang saking waris pancer kapurusa;
 - ka. Sinalih tunggil mawiwit saking kulawarga tunggal sanggah utawi mrajan, paibon lan dadya utawi ngambilin anak tiyos sakéwanten mangdéné maagama Hindu.
- (3) Dados ngangkat sentana langkungan ring adiri lanang wiadin wadon. Pradé ngangkat sentana lanang wadon, nénten dados kapawiwahaang.

Palet 4

Indik Waris

Pawos 61

- (1) Warisan inggih punika tetamian artha brana saha ayah-ayahannia ngupadi kasukertan sekala lan niskala saking kaluhurannia arep ring turunannia,
- (2) Kang sinanggeh warisan luwuré:
- ha. Duwé tengah makadi tegal, ayahan désa, kahyangan, pusaka, siwa pakarana lan sapanunggilannia;
 - na. Pamerajan;
 - ca. Pagunakayan, tatadan/jiwa dana, hutang piutang.
- (3) Wawu kèngin kabawos warisan pradé wénten:
- ha. Sang mapiturun utawi pawaris;
 - na. Katurunan utawi ahli waris;
 - ca. Artha brana miwah tetegenan maka cihna warisan.

Pawos 62

- (1) Ahli waris luwuré:
- ha. Pratisentana purusa,
 - na. Pratisentana pradana utawi wadon (sentana rajeg),
 - ca. Sentana peperasan lanang utawi wadon,
- (2) Pradé tan wénten sakadi ring ajeng, kang sinanggeh ahli waris:

- ha. Katurunan purusa pernah ngunggahang, rerama lanang, pekak lan salanturipun minakadi rerama misan utawi mindon,
- na. Turunan purusa pernah ka sampung makadi keponakan misan mindon,
- ca. Pradé putung, désa/banjar wenang niwakang pamatut ring sané patut manut waris, pradé tan wénten wawu sakama-kama,

Pawos 63

Swadharmaning ahli waris patut:

- ha. Nerima saha ngwasayang tetamian pahan saking kaluhurannia, makadi ngrempon sanggah utawi merajan, pura saha pangupakarannia, miwah nyaladihinin ayah-ayahan pawaris;
- na. Ngabénang pawaris saha nglanturang upacara-upakara pitra;
- ca. Nawurin hutang-hutang pawaris sané manut panglokika.

Pawos 64

Pangepahan waris manut makadi ring sor:

- ha. Risampun kalaksanayang pitra yadnya lan hutang-hutang pawaris buntas katawur;
- na. Para ahli waris polih pahan pada sangkaning pagunakayan sajabaning karang/tegal, ayahan désa kaamong olih ahli waris kang sinanggeh krama ngarep;
- ca. Sinalih tunggil ahli waris kéngin tan polih pahan pradé:
 - 1) Nilar kawitan lan sesananing agama,
 - 2) Alpaka guru rupaka,
 - 3) Sentana rajeg utawi pratisentana nyeburin késah mawiwaha, sowang-sowang kabawos ninggal kadaton,
- ra. Boya ahli waris kéngin muponin hasil manut dudonan luwuré:
 - 1) Sentana luh salami dérèng késah mawiwaha utawi tan alpaka guru miwah pradé madrebé pianak tan kaangkenin olih wong tua raré inucap, i pianak kéngin ngawaris wantah pikolih gunakaya sentana luh inucap kémawon,
 - 2) Balu luh wiadin muani nyeburin (sowang-sowang boya sentana),
 - 3) Mulih deha utawi truna riantukan ring pawiwahaanné pecak sampun kabawos ninggal kadaton,

- ka. Pawaris kéngin mawéwéh rikala kantun maurip, pinaka jiwadana sané kabawos tatadan utawi bekel, maka cihna pawéwéh tetep ring pianak sané késah mawiwaha.

Pawos 65

- (1) Pradé sajeroning pakulawarga wénten ahli waris langkungan ring adiri patut:
- ha. Kawéntenang paigum indik pedum waris inucap;
 - na. Yaning tan prasida igum patut nunas tetimbangan ring prajuru (kertha désa);
 - ca. Pradé taler tan wénten cumpu ring panepas kertha désa kéngin katunasang ring sang rumawos,
- (2) Pradé wénten karang ayahan désa kaputungan, patut prajuru désa nibakang ring:
- ha. Sang sinanggeh ahli waris;
 - na. Sang kéngin anggén sentana
 - ca. Pradé taler tan wénten cumpu ring panepas Kertha Désa, kéngin katunasang ring sang rumawos,
- (3) Pradé karang désa jantos kaepah utawi kasepih, patut sowang-sowang tedun makrama désa marep.

- [illegible]

(ក) ដំណើរការប្រតិបត្តិការងារ
 ១. ការបង្កើតគម្រោង
 ២. ការបង្កើតគម្រោង
 ៣. ការបង្កើតគម្រោង
 ៤. ការបង្កើតគម្រោង
 ៥. ការបង្កើតគម្រោង
 ៦. ការបង្កើតគម្រោង
 ៧. ការបង្កើតគម្រោង
 ៨. ការបង្កើតគម្រោង
 ៩. ការបង្កើតគម្រោង
 ១០. ការបង្កើតគម្រោង

**SASTAS SARGAH
SUKERTA TATA PALEMAHAN**

Palet 1

Indik Karang, Tegal Lan Carik

Pawos 66

- (1) Krama désa pangamong karang désa utawi karang gunakaya patut ngawatesin karang inucap antuk témbok utawi pagehan mangdané pakantenannia asri,
- (2) Wates sisi kalér miwah kangin patut kakaryanin olih sang ngamong karang ayahan inucap, sané mawasta gegaleng ka luan, sajawananing tanah pecatu, tegal, carik utawi tanah padruwéan ngraga, sané kapiara watesé sisi kelod miwah kauh, réh punika mawasta gegaleng ka tebén.
- (3) Pradé karasayang pagehan/turus inucap ngalikadin, yan pada arsa panyandingé kéngin watesé nganggén pinget kéwanten, kasaksinin olih Prajuru/Dulun Désa utawi pracihna pal saking sang ngawewenang,
- (4) Pradé wénten karang désa kabebeng/embet mangda kautsahayang wénten pamarginnia manut paigum lan pararem,
- (5) Tan kéngin:
 - ha. Ngentungang luhu, wangkén wewalungan ka pakarangan/tegal anak lian, kalih ka marginé utawi ka tukadé, ka telabah lan sapanunggilannia;
 - na. Ngembahang toya wit saking badan wewalungan, kakus, pasiraman, pawaregan ka tegal, carik, ka marginé utawi ka tukadé miwah sané tiyosan sané ngwetuang ambu kawon;
 - ca. Pradé wénten sakadi ring ajeng, keni pamidanda manut pararem.

Pawos 67

- (1) Sinalih tunggil krama désa utawi banjar tan kalugra:
 - ha. Ngalah-alah margi, tegal ayahan désa, karang désa lan sapanunggilannia;
 - na. Ngalah-alah tanah linggih Kahyangan, tegak sétra lan sekancan linggih sané sinanggeh suci;

- (໘) ປຸກທາງບໍລິຫານສາມາດກິດຈະກຳໃນການນຳໃຊ້ກຳລັງງານທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ ທີ່ຈະບໍ່ມີຜົນ
ຍອດເກນກຳລັງງານທີ່ມີຄວາມສຳຄັນປຸກທາງບໍລິຫານນຳໃຊ້ກຳລັງງານ

ບັນດາໜ້າທີ່
ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບາງບາງໜ້າທີ່

- (ກ) ຕາມບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ (໑) ຕາມບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
(ຂ) ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
(໘) ປຸກທາງບໍລິຫານສາມາດກິດຈະກຳໃນການນຳໃຊ້ກຳລັງງານທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ
ທີ່ຈະບໍ່ມີຜົນ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
(໑) ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
(໒) ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ
ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ ບັນດາໜ້າທີ່ທີ່ມີສິດສຳນຸດ

- 2) Pradé wénten sakadi ring ajeng, sang ngalalah wenang ngwaliang tanah inucap saha keni pamidanda manut pararem kadulurin upacara pradé ngalalah tanah suci.

Palet 2
Indik Pepayonan
Pawos 68

- 1) Ngawit nandur pepayonan tanem tuwuh patut adepa agung (2,5 meter) ngajeroang saking wates. Pradé jantos ngliwat wates wenang kasepat gantungin,
- 2) Yaning wénten tetanduran ngungkulin ka pisaga samaliha mawastu mayanin, patut kawara antuk paiguman, ping ajeng mangda prasida sang nruwénang wit ngrebah utawi notor,
- 3) Pradé sampun kawara taler tan wénten usaha sang nruwénang wit, sang rumasa katetehan/kajerihan wenang masadok ring prajuru/dulu, tur risampun kaparitas kalugra mademang wit inucap, sakéwanten patin pepayonan patut katawur manut pangloika sané nepasin,
- 4) Sang keni pamidanda panyangaskara saha prabéya manut pararem arep ring wewangunan sang karubuhin luwiré:
- ha. Sang nruwénang wit sané sinanggeh mayanin pradé pungkut ngrubuhin wewangunan krama tiyos,
- na. Sang notor, munggul utawi ngrebah taru tur ngrubuhin padruwéan krama tiyos,
- ca. Yaning taru rebah tan panahen tur ngrubuhin wewangunan krama tiyos, nanging sinanggeh taru inucap nénten nyengkalén mayanin, sang nruwénang taru luput saking pamidanda, sakéwanten taru sané rebah inucap kabukti antuk sang keni bhaya,
- 5) Pradé wénten wit mentik sajeroning wates, patut pademang, mangda nénten ngranayang wicara. Pradé sampun ageng kapademang, wit punika pinara tiga:
- ha. Apah tiga katur ring sang nruwénang wit;
- na. Apah tiga katur ring sang panyandingnia;
- ca. Apah tiga katur ring Désa Pakraman.
- 6) Krama désa patut ngamanggehang kawredian tanem tuwuh sané ngawinang désané asri.

[illegible]

ပဏ္ဍိတ
ဟိန္ဒိစာပေကဏ္ဍ
ပဏ္ဍိတ

[illegible]

Palet 3

Indik Wewangunan

Pawos 69

- (1) Nyabran ngwangun patut:
 - ha. Masadok ring prajuru, ping ajeng pradé wewangunan ngeninin wates;
 - na. Nganggé sukat Astha Bhumi miwah gegulak Astha Kosala Kosali sanistanné manut ring patitis niskala;
 - ca. Tan nyayubin pisaga;
 - ra. Tan dados ngembahang toya wit saking jempeng (WC) miwah blengbeng (bada) ka pisaga.
- (2) Pradé wewangunan jantos nyayubin bilih-bilih témboké magenah ring telengin wates, risampun kawara tur kasadokang ring prajuru/dulu, wenang kadanda manut pararem saha témbok inucap kagubar, sanistanné mangda kakaryanang abangan.
- (3) Sang mamurug kecapé ring ajeng, keni pamidanda manut pararem,
- (4) Tan kadadosang ngwangun atep témbok panyengker panyanding, mangda ngrereh wates sakirangnyané atapak ngandang, sawetara atengah mëter.

Palet 4

Indik Wewalungan

Pawos 70

- (1) Warga désa sané mamiara wewalungan patut sayaga niténin minakadi negul utawi nglogor mangda tan ngrusak karang utawi pabianan krama tiyos, bilih-bilih jantos ngranjing ngaletihin Kahyangan,
- (2) Pradé wénten wewalungan malumbar utawi ngeléb ngrusak pakarangan utawi pabianan krama tiyos, risampun kawara, dados kataban tur kadanda ngwaliang panghargaan wit sané karusak saha nawur panebas papiaraan tetabanan manut pangloika prajuru/dulun désa,
- (3) Pradé jantos ngletihin linggih suci minakadi pamerajan, risampun kaparitetes olih prajuru, wenang sang nruwénang kadanda mabuhu agung (caru éka sata, maduluran tebasan prayascita durmanggala) Pradé ngletihin Kahyangan Désa utawi Pura Pamaksan, wenang nyarunin antuk panca sata makereb itik belang kalung, yur jangkep dudonan pacaruan manut sastra utawi panugrahan Sang Sulinggih,

[illegible]

- (4) Krama désa patut nyanggra wewalungan miwah sarwa prani, tan kapatutang ngamademang paksi, nuba ulam miwah sané tiyosan. Pradé wénten malaksana sakadi apunika, keni pamidanda manut pararem tur kaaturang ring sang ngawawenang.

សម្តេចស្រីព្រះ
វិសាខាបាសាធិបតី
បច្ចេកវិទ្យា
ហិរញ្ញវិសាខា
បុរាណវិទ្យា

- ១) សាក បិតា បុរាណវិទ្យាគាត់ ឲ្យស្នេហា វិ រាជា ហិរញ្ញ ឬក៏ ប្រាជ្ញា រាជា
សិក្សា គឺ ឲ្យ រាជា ៖
- ២) ហេតុអ្វី រាជា គួរ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ហ គាត់ បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
គ ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ឃ ប្រាជ្ញា ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ង ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ច ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ប គាត់ បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
- ៣) ប្រាជ្ញា បាសា វិសាខា ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
វិសាខា ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖

បុរាណវិទ្យា

- ១) សាក បិតា បុរាណវិទ្យា គាត់ បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ស បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
- ២) សាក បិតា បុរាណវិទ្យា គាត់ បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
- ៣) បិតា បុរាណវិទ្យា គាត់ បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖

បច្ចេកវិទ្យា
ហិរញ្ញវិសាខា
បុរាណវិទ្យា

- ១) រាជា ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖
ហេតុ ឲ្យ វិសាខា បាសា គាត់ បាសា ឲ្យ ប្រើ វិសាខា បាសា គាត់ វិ រាជា ៖

**SAPTAMAS SARGAH
WICARA LAN PAMIDANDA**

Palet 1

Indik Wicara

Pawos 71

Sané wenang mawosin makadi mutusang wicara ring désa, inggih punika prajuru désa sinanggeh Kerta désa,

Tata dudonan mawosin saha muputang wicara warga désa kadi ring sor:

ha. Kaping ajeng kabawosin olih Kelihan Banjar;

na. Tan cumpu ring panepas Kelihan Banjar, karerehang pamutus ring paruman banjar;

ca. Pradé tan cumpu ring pamutus banjar, katumusang ring Bendésa Désa Pakraman lan Kertha Désa;

ra. Taler tan wénten cumpu ring pamutus Bendésa lan Kertha Désa, katunasang ring paruman désa pakraman.

Pradé sang mawicara tan wénten cumpu ring pamutus paruman désa lan Kertha Désa, kéngin nunasang wicara inucap ring sang rumawos.

Pawos 72

Sahanan wicara mawiwit kacorahan sakaluwiré sané sinanggeh nungkasin Awig-awig, pararem miwah paswara Désa utawi Banjar, prajuru patut digelis mawosin tan nyantos pasadok,

Sajabaning wicara makadi sané munggah ring ajeng patut nyantos pasadok sang nunas bawos,

Panepasé patut pastika nyantenang iwang patut malarapan antuk Tri Pramana inggih punika saksi, ilikita lan bukti, miwah tan maren nepék ring Catur Dresta.

Palet 2

Indik Pamidanda

Pawos 73

Désa utawi banjar wenang niwakang pamidanda ring warga désa/banjar sané sisip manut Awig-awig, pararem lan paswara,

- [illegible]

မဟာမိတ်

- [illegible]

မဟာမုနိရာဇာ

- [illegible]

Paniwak inucap kalaksanayang olih Bendésa utawi Kelihan Banjar,

Bacakan pamidanda luwiré:

ha. Ayahan panukun kasisipan; ca. Panyangaskara;

na. Danda artha; ra. Kanorayang;

Pamidanda sané katiwakang patut masor singgih manut ring kasisipannyané,

Jinah utawi raja brana pamidancané ngranjing dados druwén désa utawi banjar.

Pawos 74

Krama sané langkungan ring tigang paruman nglantur tan nawur paturunan utawi dedendan wenang karampag,

Rerampagan nganggé tatacara makadi ring sor:

ha. Kalaksanayang olih prajuru kasarengin olih krama saakéhnia tigang diri maka saksi;

na. Sang ngrampag sangkaning darsana ngambil barang utawi nyawénin tanem tuwuh, akéhnia manut panghargan utang sang karampag. Sang karampag mangda lila nyukserahang barangnia sané dados wala;

ca. Prajuru miteketang mangda barang-barang sané karampag digelis katebus, masengker awuku (7 rahina), ring kutus rahinané pacang kaadol;

ra. Tan ngeninin saluwiring barang sané patut inggilang manut Agama miwah tan mademang pangupajiwa sang karampag.

Pawos 75

Pradé sang pacang karampag ngawara (mialangin) palaksana inucap mawastu sampun tan nganutin Awig-awig Désa, wenang karang désa sané kagenahin kadaut olih désané,

Samaliha yan purun taler mialangin palaksana kadi ring ajeng, tan wénten pamargi sajawaning kasepēkang olih krama désa

Pamidanda inucap ring ajeng sami buntas risampun sang kakeninin:

ha. Nunas geng pangampura ring krama désa riantukan nguak pasubaya (pararem) pecak;

na. Nawur panghargan panguak pasubayané duk pacang karampag kadulurin pamrayascita panyapsap kaiwanganné ring désa.

ឧប្បមន្ត្រី
ក្រុមក្រុមហ៊ុន ឧបករណ៍
បុរាណវិទ្យា

- ១) ក្រុមក្រុមហ៊ុន ឧបករណ៍ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ
- ២) ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ
- ៣) ឧបករណ៍ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ

បុរាណវិទ្យា

- ១) សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាភិបាលក្រុមហ៊ុន ឧបករណ៍ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ
- ២) សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាភិបាលក្រុមហ៊ុន ឧបករណ៍ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ ប្រើប្រាស់កម្មវិធីសម្រាប់ការងារប្រចាំថ្ងៃ

**ASTAMAS SARGAH
NGUWAH-NGUWUHIN AWIG-AWIG**

Pawos 76

- (1) Nguwah-nguwuhin Awig-awig Désa Pakraman puniki kalaksanayang ring Paruman Désa,
- (2) Paruman inucap mangda kadasarin antuk pakarsan krama désa pakraman yadiastun kamedalang antuk prajuru sinunggil wiadin sinarengan,
- (3) Awig-awig puniki kamargiang ngawit kaingkupin utawi kararemin.

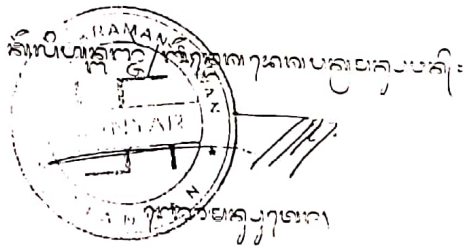
Pawos 77

- (1) Sakaluwiring sané wénten sadéréngnia patut kaanutang ring sadaging Awig-awig puniki
- (2) Sakaluwiring sané durung kabawos sajeroning Awig-awig puniki, patut kalaksanayang manut tata cara sakadi sané sampun ketah mamargi kadulurin antuk pararem-pararem.

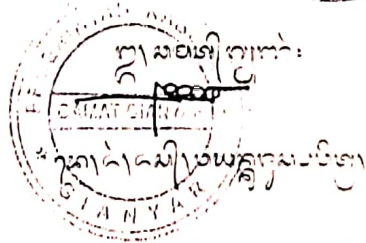
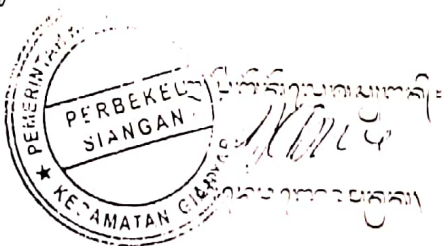
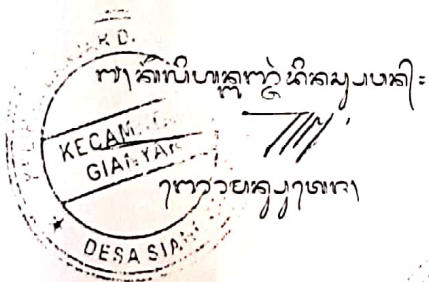
កម្មសង្ខេប
សម្រាប់
បុរាណវិទូ

- (ក) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ខ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (គ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ឃ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ង) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ច) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ឆ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ជ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ដ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ឈ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ណ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ត) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ថ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ
- (ទ) ឧបត្ថម្ភការណ៍ក្នុងការងារស្រាវជ្រាវ

ស្រាវជ្រាវបុរាណវិទូ

ក្រសួងវប្បធម៌ និង រចនាសម្ព័ន្ធ

ប្រតិភូប្រតិភូប្រតិភូ

ប្រតិភូប្រតិភូប្រតិភូ

ប្រតិភូប្រតិភូប្រតិភូ

ប្រតិភូប្រតិភូប្រតិភូ

ប្រតិភូប្រតិភូប្រតិភូ

ប្រតិភូប្រតិភូប្រតិភូ

NAVAMAS SARGAH

SAMAPTA

Pawos 78

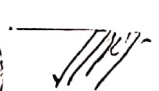
-) Awig-awig puniki kawastanin **AWIG AWIG DESA PAKRAMAN SAWAN**
-) Awig-awig puniki ngawit kamargiang risampun kasungkemin,
-) Awig-awig puniki kasungkemin/kararemin olih Krama Désa Pakraman Sawan duk rahina Saniscara Wagē Julungwangi, pangelong ping 13 sasih kalima, Isaka warsa 1928, tanggal masēhi 18 Nopember 2006, ring Pura Dēsa/Balē Agung Dēsa Pakraman Sawan,
-) Awig-awig puniki kalingga tanganin olih Bendésa lan Prajuru Désa Pakraman Sawan, kasarengin Kelihan Banjar, saha kasarengin olih Prajuru Dinas pinaka saksi,
-) Luwir sang ngalingga tanganin:

na. Kaprathama Prajuru Désa Pakraman
Kelihan Banjar/Bendésa Désa Pakraman Sawan:

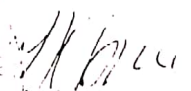

Nyoman Sutēja.

na. Kaping kalih Prajuru Dinas pinaka saksi:

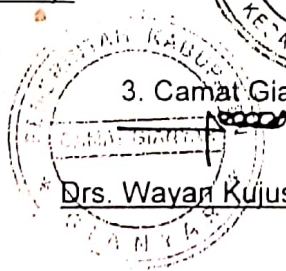
Kelihan Banjar Dinas Sawan:

Nyoman Sutēja.-

2. Perbekel Desa Siangan:

Dewa Nyoman Raka.-

3. Camat Gianyar:

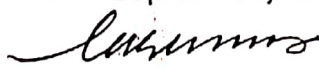

Drs. Wayan Kujus Pawitra.-

Mengetahui dan telah dicatatkan:

Pada tanggal : 28 Desember 2006

Nomor : 0A Tahun 2006

Bupati Gianyar:

A.A.G. AGUNG BHARATA.